

מפניך ע"י ותגזור אומר ויקם לך [קנ"ו] אבל אני קורא עליך את הפסוק, (ישעיהו ו) וְסָר עֹנֶךָ וְחָטְאתְךָ תִּכְפֹּר. אָמַר לַיהוָה, תִּלְתַּת זְמַנִּין אֵימָא אמר לו אותו האדם לרבי אבא אמור פסוק זה שלוש פעמים. אָמַר לַיהוָה תִּלְתַּת זְמַנִּין, וְאֶתְעַבְרָא רְשִׁימָא אמר רבי אבא את הפסוק שלוש פעמים ונעבר

הרושם הזה מפניו.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, וְדַאי מְאָרְךָ הָא בְּעָא לְאֶעְבְּרָא מְנָךְ, דְּוְדַאי בְּתִשׁוּבָה אֲשֵׁתִּכְחַת אמר לו רבי אבא שודאי קונך רצה

להעביר את הרושם הזה מפניך כי אני לא התכוונתי באמירת הפסוק שיעבור מפניך אלא הקב"ה העבירו מפניך בכח סיבה קלה זו כי בודאי אתה נמצא בתשובה ולא תעזוב את תשובתך (רמ"ק). אָמַר לַיהוָה, נִדְרָנָא מֵהַאי יוֹמָא לְאַתְעֶסְקָא בְּאוֹרֵייתָא יִמָּא וְלִילֵיָא אמר לו אותו האדם שאני נודר מאותו היום לעסוק בתורה יומם ולילה. אָמַר לַיהוָה, מַה שְּׂמָךְ שאל אותו רבי אבא מה שמך. אָמַר לַיהוָה אֶלְעָזָר אמר לו אלעזר. אָמַר לַיהוָה אֵל עֶזֶר, וְדַאי

אור הרשב"י

מתבטלין מאותו יום, וכן בכל ספיקות שבעניני התורה כפי מה שמכריעים חכמים בעולם הזה כן הוא ההכרעה בכל עולמות עליונים וכמו שאמרו (בבא מציעא פ"ו א) בפלוגתא דקודשא בריך הוא ומתיבתא דרקיע לקחו רבה בר נחמני למכריע, וגזירת הצדיק המתקיימת היינו שהוא אומר שכך ראוי להיות המשפט דזה נקרא גזירה שגוזר בדין שכך ראוי להיות ועל כן נתקיים.

[קנ"ו] וביאר הר' צדוק הכהן מלובלין על מש"כ ותגזור אומר ויקם גזירך גזירך והקב"ה מקיים כי נעשה הוא מכריע בבית דין של מעלה והלכה כמותו בגזירותיו נגד גזירת דינא עילאה, כי כל המשפטים בכל עולמות עליונים הכל הוא על פי התורה והתורה כבר נמסרה לתחתונים וכמו שאמרו לענין קביעת ראש השנה (דברים רבה ב, י"ד) אני ואתם נגד לבית דין של מטה ואם עיברו בית דין החודש הדינין של מעלה

שָׁמָּה גָּרִים, דְּאֵלֶהָךְ סִייעָךְ, וְהָוָה בְּסַעֲדָךְ, שְׂדֵרֶיהָ רַבִּי
אָבָא וּבְרַכִּיהָ אָמַר לוֹ רַבִּי אָבָא א"ל עֶזְרָה דִּהֵינּוּן שְׁהַקְב"ה עֶזְרָה לָךְ כִּי וּדְאִי שְׁמַךְ

גַּרְם שְׁהַקְב"ה סִייעָךְ לָךְ וְהִיָּה בְּעֶזְרָךְ וְאִזְ שְׁלַחוּ רַבִּי אָבָא וּבְרַכּוּ.

לְזַמְנָא אַחֲרָא, הָוָה רַבִּי אָבָא אָזִיל לְגַבִּי רַבִּי שְׁמַעוֹן
וּפְעַם אַחֲרָת הִיָּה הוֹלֵךְ רַבִּי אָבָא אֶצֶל רַשְׁב"י, עָאֵל בְּמַאתִיָּה,

אַשְׁפַּחִיָּה דְהָוָה יְתִיב וְדַרְיֵשׁ וּנְכַנַּס רַבִּי אָבָא לְעִירוֹ שֶׁל אוֹתוֹ בַּעַל תְּשׁוּבָה

וּמִצְאוּ שֶׁהִיָּה יוֹשֵׁב וְדוֹרֵשׁ עַל מִשְׁכ"ב, (תְּהִלִּים צב) אִישׁ בְּעַר לֹא יֵדַע וְכֹסִיל

לֹא יִבִּין אֶת זֹאת. אִישׁ בְּעַר לֹא יֵדַע וְגו', כַּמָּה טַפְשִׁין

אֵינּוֹן בְּנֵי עֲלָמָא, דְלָא מִשְׁגִּיחִין וְלֹא יֵדְעִין וְלֹא

מִסְתַּכְּלִין לְמַנְדַּע אוֹרְחוֹי דְקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עַל מַה

קִיָּמִין בְּעֲלָמָא שְׁכֵמָה טִיפְשִׁים אֵלּוֹ בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא מִשְׁגִּיחִים לְהַתְּבוֹנֵן מִהֲנַעֲשֶׂה

בְּעוֹלָם וְכֵן הֵם לֹא יוֹדְעִים אֶת דְּרַכֵּי הַקְּב"ה ע"י מַה שִּׁסִּיפְרוּ לָהֶם אֲבוֹתֵיהֶם מִדְּבָרִים שֶׁהִיוּ

בְּדֵרוֹת שְׁלִפְנֵיהֶם בְּכַדִּי לְדַעַת אֶת הַקְּב"ה וְהֵם לֹא מִסְתַּכְּלִים בְּתוֹרָה לְלַמּוֹד מִתוֹכָם אֶת דְּרַכֵּי

הַקְּב"ה וְלִכֵּן הֵם לֹא יוֹדְעִים עַל מַה עוֹמֵד הָעוֹלָם, שֶׁהוּא עַל הַדִּין וְלִכֵּן הֵם לֹא חוֹזְרִים

בְּתוֹבָה (רמ"ק). מֵאֵן מְעַבְּב לְהוֹ לְמַנְדַּע וּמִי מַעֲכָב אוֹתָם מִלְּדַעַת זֹאת,

טַפְשׁוֹתָא דְלְהוֹן. בְּגִין דְלָא מִשְׁתַּדְּלִי בְּאוֹרֵייתָא,

דְּאִילוּ הוּוּ מִשְׁתַּדְּלִי בְּאוֹרֵייתָא יִנְדַּעוֹן אוֹרְחוֹי דְקַדְשָׁא

בְּרִיךְ הוּא אֵלּא הוּא הִטִּיפְשׁוֹת שְׁלָהֶם מִשׁוּם שֶׁהֵם לֹא עוֹסְקִים בְּתוֹרָה כִּי אִילוּ הֵם

הִיוּ עוֹסְקִים בְּתוֹרָה אִזְ הֵם הִיוּ יוֹדְעִים אֶת דְּרַכֵּי הַקְּב"ה וְלִכֵּן כְּתוּב בְּעַר לֹא יֵדַע (רמ"ק).

וְכִסִּיל לֹא יִבִּין אֶת זֹאת, דְּלֹא מִסְתַּכֵּל וְלֹא יָדַע (דף ע"ד ע"א)
 נִימוּסֵי דְזֹאת בְּעֵלְמָא. (ד'אף על גב) דְּדִאִין עֵלְמָא

בְּדִינֵי וּמִש"כ לֹא יִבִּין אֶת זֹאת פִּירוּשׁוֹ שֶׁהֵם לֹא מִסְתַּכְלִים וְלֹא יוֹדְעִים אֶת חוּקֵי
 הַשְּׂכִינָה הַנִּקְרָאת זֹאת בְּעוֹלָם שֶׁהִיא דְנָה אֶת הָעוֹלָם בְּדִינָהּ וְחֵמָאן לְדִינֵי
 דְהָאִי זֹאת, דְּמִטָּאן עַל בְּנֵי נְשָׂא דְאִינוּן וּפְאִין, וְלֹא
 מִטָּאן עַל רְשִׁיעֵי חַיִּיבִין, דְּעֵבְרִין עַל פְּתֻגְמֵי
 אוֹרֵייתָא וְאִינוּ רואים אֶת דִּינֵי הַשְּׂכִינָה שֶׁמְגִיעִים עַל בְּנֵי הָאָדָם שֶׁהֵם צְדִיקִים וְלֹא

מְגִיעִים עַל הַרְשָׁעִים הַחַיִּיבִים הָעוֹבְרִים עַל דְּבְרֵי הַתּוֹרָה, דְּכִתְיִב, (תְּהִלִּים צב)
 בְּפִרוּחַ רְשָׁעִים כְּמוֹ עֵשֶׁב וְגו'. דְּהָאִי עֵלְמָא יִרְתִּין לִיהּ
 בְּכָל סְטְרוֹי, וְדִינִין לָא מְטוֹן עָלוֹי בְּהָאִי עֵלְמָא כִּי הֵם יוֹרְשִׁים
 אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה מִכָּל צַדְדֵי וְלִכְּן הַדִּינִים לֹא מְגִיעִים עֲלֵיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְאַלְמָלָא
 דְדוֹד מְלָכָא אוֹדְעִיהּ בְּסוֹפִיהּ דְקָרָא, לָא יִדְעִין וְאַלְמָלָא

דוֹד הַמֶּלֶךְ שֶׁהוֹדִיעַ מֶה יִהְיֶה בְּסוֹפָם לֹא הִינּוּ יוֹדְעִים אֶת טַעַם הַצְּלַחְתָּם, דְּכִתְיִב
 לְהַשְׁמֵדֵם עֲדֵי עַד, לְשִׁיעָצָה לְהוֹן מִתְּהוּא עֵלְמָא,
 וְלִמְהוּי עִפְרָא תַחַת רַגְלֵיהוֹן דְּעִדִּיקָיָא שְׂכֵתוֹב בְּפִסּוּק לְהַשְׁמֵדֵם

עַד שֶׁפִּירוּשׁוֹ שֶׁתְּכַלִּית הַצְּלַחְתָּם בְּעוֹדָה"ז הוּא בְּכַדִּי לְהַאבִּיד אוֹתָם מִהָעוֹלָם הַבֵּא וְשִׁיחַיָּו
 עִפְר תַּחַת רַגְלֵי הַצְּדִיקִים, דְּכִתְיִב, (מִלְאכֵי ג) וְעִסּוֹתָם רְשָׁעִים שְׂתַמְעֵבו
 וְתַכְתְּשׁוּ אֶת הַרְשָׁעִים כִּי יִהְיוּ אֶפְר תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלֵיכֶם וּמִהָעוֹנֶשׁ

הַגְּדוֹל שֶׁל הַרְשָׁעִים אִינוּ יוֹדְעִים אֶת הַשְּׂכָר הַטוֹב שִׁיחַיָּה לְצְדִיקִים (רמ"ק).

תְּנוּ פֶּתַח וְאָמַר עוד פתח הבעל תשובה ואמר לבאר את מש"כ, (איוב טז) וַיִּקָּם
 בִּי כַחֲשֵׁי בְּפָנַי יַעֲנֶה [197]. בְּמַאי קָא מַיִירִי ושאל במה
 הכתוב מדבר. אֵלֵא, וּפָאָה חוֹלְקִיָּה דְּבַר נָשׁ דְּאַשְׁתְּדֵּל
 בְּאוֹרֵייתָא, לְמַנְדַּע אוֹרְחוֹי דְּקַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא והשיב אלא
 אשרי חלקו של האדם העוסק בתורה בכדי לדעת את דרכי הקב"ה. דְּכָל מֵאן
 דְּאַשְׁתְּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא, כְּאֵלוֹ אֲשֶׁתְּדֵּל בְּשִׁמְיָה מִמֶּשׁ כי מי
 שעוסק בתורה כאילו הוא עוסק בשמו של הקב"ה ממש. מַה שְּׁמִיָּה דְּקַדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא עֶבֶד נִימוּסִין. אוֹף אוֹרֵייתָא הֵכִי נָמִי כי כשם
 ששמו של הקב"ה עושה הנהגות בעולם כך התורה היא עושה הנהגות בעולם דהיינו שכפי
 מידת העסק בה וכפי מה שמוסרים נפשם עליה כך היא פועלת להמשיך שפע על לומדיה
 ועל זולתם בזכותם (רמ"ק). תָּא חַזִּי, הֵאִי מֵאן דְּעֵבֵר עַל פְּתִנְמֵי
 אוֹרֵייתָא ובא וראה שמי שעובר על דברי התורה, אוֹרֵייתָא סְלֵקָא
 וְנִחְתָּא וְעֵבְדָּא בֵּיהּ בְּבַר נָשׁ רְשִׁימִין בְּאַנְפּוּי אז התורה עולה
 למעלה להעיד על מעשיו הרעים ואח"כ היא יורדת ועושה באותו האדם רשימות וסימנים
 בפניו, בְּגִין דִּיסְתַּכְּלוֹן בֵּיהּ עֲלָאֵי וְתַתָּאֵי בכדי שיסתכלו בו העליונים
 שהם המלאכים והתחתונים שהם החיצונים ובני האדם המכירים בחכמת הפרצוף [198]

אור הרשב"י

מוהר"ו זיע"א על שער ההקדמות וגם היה יודע
 חכמת הפרצוף ושרמטוי הידים ופתרון חלומות
 על אמיתתם ובנגלולים ישנים וגם חדשים והיה
 מכיר במצח אדם מה מחשב ומה שחלם ומה

[197] וביאור הפסוק ע"פ פשוטו הכחש והרוזן
 קם בי לעד כי הכחש הנראה בפני הוא יענה על
 חוזה הכאב (מצודות).
 [198] וכמו שכתוב על האריו"ל בהקדמת